

SISEMINISTEERIUM

Hr Antti Tooming
Kliimaministeerium

Teie: 07.04.2026 nr 15-5/26/898-4

Meie: 04.05.2026 nr 9-2/36-2

Arvamus vastuskirja eelnõu kohta

Austatud asekanstler

Siseministeerium on tutvunud Kliimaministeeriumi koostatud vastuskirja eelnõuga (edaspidi *vastuskiri*), mis käsitleb Eesti Jahimeeste Seltsi pöördumist seoses Keskkonnaameti järelevalvepädevuse ning relvade kontrollimisega jahipidamise kontekstis.

Leiame, et vastuskiri lähtub asjakohasest õiguslikust raamistikust ning toob õigesti esile korrakaitseadusest (edaspidi *KorS*) tulenevad põhimõtted, eelkõige ohu ja ohukahtluse olemasolu nõude ning proportsionaalsuse põhimõtte järgimise kohustuse. Siinkohal võiks vastuskirjas täiendavalt rõhutada, et need põhimõtted ei ole pelgalt suunavad, vaid kujutavad endast vahetult kohaldatavaid õigusnorme, mille rikkumine toob kaasa järelevalvetoimingu õigusvastasuse ning võib kaasa tuua ka riigivastutuse. Samuti on positiivne, et vastuskirjas rõhutatakse järelevalvemeetmete eesmärgipärasust ning menetluslike nõuete täitmise olulisust, kuid neid aspekte võiks siduda selgemalt ka põhiseaduslike põhiõiguste kaitsega, eeskätt omandiõiguse, liikumisvabaduse ja eraelu puutumatus kontekstis.

Märgime, et Siseministeerium ei ole *KorS*-i eest vastutav ministeerium. *KorS*-i väljatöötamise ja selle kohaldamise üldiste küsimuste eest vastutab Justiits- ja Digiministeerium. Sellest tulenevalt ei saa Siseministeerium anda *KorS*-i kohaldamise osas siduvaid ega lõplikke õiguslikke hinnanguid. Alljärgnevad seisukohad kajastavad Siseministeeriumi arusaama kehtivast õigusest ning praktikas esinevatest probleemkohtadest.

Selleks, et tagada õigusselgus, vältida pädevuste kattumist ning paremini kaitsta isikute põhiõigusi, tuleks meie hinnangul vastuskirja täpsustada.

Esiteks, jahipidamise mõiste tõlgendamisel jääb vastuskiri kohati liialt laiaks. Kuigi jahiseaduse (edaspidi *JahiS*) § 23 lõike 2 kohaselt võib teatud juhtudel lugeda jahipidamisega võrdsustatavaks ka jahirelva või muu jahipidamisega seotud vahendiga looduses viibimist, ei saa sellest automaatselt järeldada järelevalvemeetmete kohaldamise õigust. Järelevalvemeetme rakendamise eelduseks peab igal juhul olema konkreetne ja objektiivselt hinnatav oht või ohukahtlus *KorS*-i § 5 tähenduses. Pelgalt võimalus, et isik võib olla seotud jahipidamisega, ei ole meie hinnangul piisav alus isiku õiguste riivamiseks. Vastuskirjas võiks täpsustada, et jahipidamisega seotust tuleb hinnata konkreetsete ja kogumis hinnatavate asjaolude alusel (nt käitumine, asukoht, varasem teave, sündmuse kontekst) ning vältida üldistavaid järeldusi.

Teiseks, järelevalve teostamisel väljaspool jahiala tuleks selgemalt rõhutada, et selline tegevus on lubatav üksnes erandjuhtudel, kui esineb konkreetne ja põhjendatud ohukahtlus, näiteks usaldusväärne teave võimaliku õigusrikkumise, nagu salaküttimine, kohta. Üldine või ennetav kontroll väljaspool jahiala, sealhulgas üksnes isiku välimuse, riietuse või muu sarnase tunnuse alusel, ei ole kooskõlas kehtiva õigusega ning kuulub pigem Politsei- ja Piirivalveameti üldpädevusse.

Kolmandaks, relvade kontrollimise küsimuses tuleb vastuskirjas selgemalt piiritleda Keskkonnaameti ning Politsei- ja Piirivalveameti pädevus. Siseministeerium nõustub, et Keskkonnaamet võib JahiS-st tuleneva järelevalve raames kontrollida jahirelvi ulatuses, mis on vältimatult vajalik jahipidamise nõuete täitmise hindamiseks. Samas ei hõlma see relvaseadusest (edaspidi *RelvS*) tuleneva üldise järelevalve teostamist, sealhulgas relvaloa kehtivuse või relva registreerimise kontrolli kui iseseisvat eesmärki. Sellised toimingud kuuluvad relvaseaduse kohaselt Politsei- ja Piirivalveameti pädevusse ning Keskkonnaameti roll saab olla üksnes abistav konkreetse JahiS rikkumise kahtluse korral.

Neljandaks, järelevalvemeetmete kohaldamisel tuleb senisest selgemalt välistada olukorrad, kus meetmeid rakendatakse pelgalt kontrollimise eesmärgil või rutiinse praktikana. Õiguskorras ei ole lubatud nn „üldkontrollid“ ilma konkreetse ohukahtluseta. Vastuskirjas võiks selgesõnaliselt välja tuua, et järelevalvemeetme eesmärk peab olema konkreetse ohu tõrjumine või rikkumise tuvastamine, mitte abstraktne kontrollifunktsioon.

Kuigi eelnõus viidatakse õigesti ohu ja proportsionaalsuse põhimõtetele, ei ole piisavalt rõhutatud, et nende puudumisel on järelevalvemeetmete kohaldamine õigusvastane ning võib kaasa tuua nii haldusakti kehtetuse kui ka võimaliku kahju hüvitamise kohustuse riigi poolt.

Viiendaks, jahimajade ja sõidukite kontrolli käsitlevas osas on õigesti eristatud vabatahtlikku kontrolli ja KorS-i alusel kohaldatavaid intensiivsemaid meetmeid, nagu vallasasja läbivaatus. Täiendavalt tuleks rõhutada, et vabatahtlikkuse puhul peab isiku nõusolek olema teadlik ja tegelik, st isik peab mõistma, et tal on õigus keelduda.

Samuti tuleks selgemalt välja tuua, et isikute liikumisvabaduse piiramine (nt korraldus paigale jääda või sõiduki peatamine) kujutab endast olulist põhiõiguse riivet. Selline meede peab olema:

- selgelt ajaliselt piiritletud,
- sisuliselt põhjendatud konkreetse ohukahtlusega,
- vajaduse korral kooskõlas kinnipidamise regulatsiooniga.

Vastuskirjas viidatud võimalus peatada sõidukeid ka väljaspool jahipiirkonda salaküttimise kahtluse korral on põhimõtteliselt olemas, kuid see eeldab rangelt piiritletud tingimusi. Sõiduki peatamine on intensiivne sekkumine ning seda ei saa põhjendada üksnes üldise kirjeldusega (nt „kirjeldusele vastav sõiduk“). Vastuskirjas võiks täpsustada, et vajalik on konkreetne ja individualiseeritav teave (nt sõiduki täpsem kirjeldus, liikumissuund, seos konkreetse juhtumiga), mis võimaldab seostada kontrollitavat isikut võimaliku rikkumisega.

Lõpuks, peame oluliseks rõhutada menetluslike nõuete järgimise tähtsust. Järelevalvetoimingute nõuetekohane dokumenteerimine ei ole üksnes formaalne kohustus, vaid oluline õiguskaitsegarantii, mis võimaldab hiljem kontrollida meetmete õiguspärasust ning tagab isikutele tõhusa kaebeõiguse. Vastuskirjas võiks täpsustada, et dokumenteerimise nõuded tulenevad muu hulgas hea halduse põhimõttest ning nende rikkumine võib kaasa tuua tõendite lubamatuse või menetluse tulemuse vaidlustamise.

Kokkuvõttes leiab Siseministeerium, et Kliimaministeeriumi vastuskiri on põhimõtteliselt õige, kuid vajab täiendamist, et:

- täpsemalt piiritleda Keskkonnaameti järelevalvepädevus,
- vältida pädevuste kattumist Politsei- ja Piirivalveametiga,
- ning tagada järelevalvemeetmete kohaldamisel põhiõiguste parem ja süsteemsem kaitse.

Eelkõige tuleb rõhutada, et järelevalvemeetmeid võib kohaldada üksnes konkreetse, objektiivselt hinnatava ohu või ohukahtluse olemasolul ning need peavad alati olema vajalikud, sobivad ja proportsionaalsed seatud eesmärgi suhtes.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Joosep Kaasik
sisejulgeoleku asekanstler